

Universitätsbibliothek Wuppertal

Iulianu Autokratoros Ta Sōzomena, Kai Tu En Agiois Kyrillu Archiepiskopu Alexandreias Pros Ta Tu En Atheois Iulianu Logoi Dekα

Julian <Römisches Reich, Kaiser>

Lipsiae, Anno MDCXCVI.

Ad orationem V.

Nutzungsrichtlinien Das dem PDF-Dokument zugrunde liegende Digitalisat kann unter Beachtung des Lizenz-/Rechtehinweises genutzt werden. Informationen zum Lizenz-/Rechtehinweis finden Sie in der Titelaufnahme unter dem untenstehenden URN.

Bei Nutzung des Digitalisats bitten wir um eine vollständige Quellenangabe, inklusive Nennung der Universitätsbibliothek Wuppertal als Quelle sowie einer Angabe des URN.

[urn:nbn:de:hbz:468-1-1694](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:468-1-1694)

AD ORATIONEM V.

Scripsit hanc orationem Iulianus eo tempore, quo contra Persas profectus per Phrygiam iter habuit, ac Pessinuntem deflectens matris Deum delubra veneratus est. Ammian. lib. 22. Ac tum sacris illius restitutis Callixenem praefecit antistitem, vt ex epist. 21. eiusdem Iuliani constat. Testis est huius rei Libanius Orat. Panegy. in Iuliani Consulatum, (tomo II. pag. 247.) quam anno sequente Antiochia habuit; & in funebri 2. quae ordine 10. ponitur, pag. 300. vbi hanc ipsam Orationem vna nocte elucubratam esse scribit, quod & Iulianus profitetur. Id autem aestate sub ipsum solstitium fecisse sequentis initio demonstrat.

Pag. 159. B. lin. 9. καὶ ἀνέστη, Φασί, ἐπὶ τῷ τῷ Μητρῶν) Vti Romae in aede Saturni ararium ac tabularium fuit, vt in Rom. Quaest. Plutarchus refert; sic Athenis in Metroo, id est, Deorum matris aede, publicae tabulae ac leges custodiebantur. Athenæus de Apellicone Teio homine locuplete, & antiquitatis studioso lib. 5. scribit, ipsum e Metroo psephismata clarorum quondam virorum scripta manu suffuratum esse. Meminit Harpocratio, Pollux, Suidas. Demosthenes περὶ παραπροσβείας. Ἄλλ' ὑπὲρ μὲν τῆς ἐξωμοσίας, ἐν τοῖς κοινοῖς τοῖς ἡμετέροις γράμμασι ἐν τῷ Μητρῶν ταύτ' ἐστίν, ἐφ' οἷς ὁ δημόσιος τέτακται. Metroo dicit, in quo ciuitatis erant tabularia, praefectum fuisse τὸν δημόσιον, id est, publicum officialem, & actuarium. Fallitur enim Vlpianus, qui οἶκον significari putat.

Pag. 161. C. lin. 1. παρ' αὐτὸν τὸν τῆς ἀγιστείας) Castum Latini vocant, hoc est, ritum illum, quo se certorum ciborum delectu, & aliorum abstinentia, purgatiores faciebant. Cuiusmodi in sacris Isidis & Cybeles mos fuit. In his quidem pane ac vino temperabant; quum interim phasianis & turturibus indulgerent, vti lib. 2. contra Iouinianum scribit Hieronymus. Arnobius lib. 5. *Quid temperatis ab alimonia panis, cui rei dedistis nomen castus; nonne illius temporis imitatio est, quo se numen ab Cereris fruge violentia mœroris abstinuit?* Apud Suidam in voce Μητρωανὰς, incertus Auctor μητρωανὰς κασείας vocat. τὰς δὲ μητρωανὰς παρὰ Ῥωμαίοις, ἢ καὶ πρότερον παρὰ Φρυγί, παραδοθείσας κασείας ἐκείσθαι μνηστὴς ἠγνευε. *Matrales castimonias, quae a Romanis, & ante hos a Phrygibus obseruabantur, singulis sibi mensibus indicebat.* Ergo singulis mensibus castimoniam aliquid vsurpabatur.

Ibid. C. lin. 1. 2. ἀκῶ μὲν ἔγωγε) Scripserat Porphyrius librum de allegoriis Graecae & Aegyptiacae Theologiae, περὶ τῆς ἀλληγορημένης Ἑλλήνων καὶ Αἰγυπτίων θεολογίας, vt ex Eusebio colligitur lib. 3. de Praeparat. vbi multa ex illo libro testimonia producit: quibus Stoicorum more, quae de Diis fabulose prodita sunt, naturales ad causas referre nitebatur. Hunc librum negat se vidisse Iulianus, neque scire, vtrum in eandem cum illo interpretationem incurrat. Ac diversa sane est vtriusque ratio. Etenim Porphyrius apud eundem Eusebium, de Praeparat. lib. 3. pag. 66. Attin flores significare dicit, qui vere germinant, & ante fructuum maturitatem excidunt. Vnde & virilia sibi amputauit Attis. Quam eius sententiam Augustinus expresit lib. 7. de Ciuit. Dei cap. 25. *Propter vernalem quippe faciem terrae, quae ceteris temporibus est pulchrior, Porphyrius philosophus nobilis Atyn flores significare perhibuit; & ideo abscisum, quia flos decidit ante fructum.*

Ful-

Fulgentius Mythologico idem refert: *Athīs enim, inquit, Græce flos dicitur.* Nempe quasi *ἀνθ*. Arnobius vero lib. 5. Atyn scribit ex eo nominatum, quod Lydi scitulos sic vocant; *vel quia hircos Phryges suis Atagos elocutionibus nuncupant.* Quod confirmat Eustathius ad Odyss. 1. ubi ab Ionibus quibusdam *ἀτλήγες* vocari ait hircos. Quam varie vox illa Græce Latineque scribatur, ignorat nemo. Nam *Ἄτλις, Ἄτυς, Ἄτης, vel Ἄτλης* dicitur; & hoc postremum a Laconibus cum aspiratione vsurpari scribit Hesychius; sic enim verba eius interpretor: *ἀτλήν, τὸν ἀτλήν Φασὶ Λακωνες.* Ad illam *ἀνθ* notionem fortean alludens noster postea *Ἔ ἀνθῆσαι* verbum ad Atyn accommodat: *ὃν δὲ Φησὶ ὁ μῦθος ἀνθῆσαι μὲν ἐκλεθέντα παρὰ Γάλλους ποταμῶ ταῖς δίναις.* Quum autem multiplex sit rerum principium, quod tertium locum obtinet, genitalem quandam vim ab astris delapsam ad infimas mundi partes deriuat. Hanc ipsam vim Attin esse nugatur Iulianus. Confer cum his quæ in oratione de Sole de triplici perinde principio differit. Vide & Iulianum Firmicum lib. de errore profan. relig. cap. 3.

Pag. 162. A. lin. 10. 11. *Ἄλλ' ὁρῶμεν, Φησὶ Περιπατητικός τις*) Xenarchus iste Peripateticus quispiam fuerit ætate Iuliani, cuius hic testimonium affert: sed obscure sâne, & minus intelligenter loquitur. Etenim Xenarchus, vt apparet, rerum omnium causas adscribebat quinto, & orbiculari corpori. Sed vtum idem nihil vltra quærendum arbitraretur, neque intelligibilem aliquam perscrutandam esse substantiam, adeoque Aristotelem ac Theophrastum ob eam curiositatem argueret, id vero non satis liquido constat. Hæc igitur, *γελοῖον δὲ καὶ Ἀριστοτέλης, &c.* tanquam a Xenarcho dicta, an a seipso, Iulianus proferat, non plane dixerim. Et videntur potius esse Xenarchi, quam Iuliani: quibus ille statuat, in quinto corpore sistendum esse, quum causas rerum inquirimus, nec vltius esse tendendum. Notissimum illud est Peripateticæ scholæ decretum: Deum, siue primum motorem, primæ sphaeræ insidere, nec vltra hanc illius prouidentiam extendi; quod Laertius asserit. Plutarchus quoque in Philosoph. Placitis cap. 3. Aristotelem præter tria principia, & elementa quatuor, quintum quoddam statuere corpus ait. Itaque nusquam Deus inter principia numeratur: quemadmodum primus Anaxagoras materiæ effectorem atque artificem adiunxit Deum, hoc est, mentem: quam & Pythagoras, & Zeno, & Plato, rerum omnium molitioni præfecerunt. Ideo cum Platonis Philosophia coniungendam esse Peripateticam Iulianus affirmat. Feruntur tamen & Aristotelis aliquot sententiæ, quibus Deum omnium rerum principium esse significat: vt lib. 1. Metaph. cap. 2. *ὅ, τε γὰρ θεὸς δοκεῖ τὸ αἰτίον πᾶσι εἶναι, καὶ ἀρχή τις.* Qua de re plura Franciscus Patricius Tomo 2. Discuss. Peripatet. lib. 3. & Tomo 9. lib. 4.

Pag. 168. C. lin. 9. *Τέμνεσθαι γὰρ Φασὶ*) Arnobius lib. 5. *Fluore de sanguinis viola flos nascitur, & redimitur ex hac arbor.* Inde natum *Ἔ ortum est, nunc etiam sacras velarier Ἔ coronarier pinos.* Et postea: *Quid enim sibi vult illa pinus, quam semper stas diebus in Deum matris intermittitis sanctuario? Nonne illius similitudo est arboris, sub qua sibi furens manus Ἔ infelix adolescens intulit, Ἔ genitrix Diuum in solatium sui vulneris consecrauit?*

Ibid. D. lin. 2. *τῆ τεύτη δὲ τέμνεται*) Quid aliud putem, quam illo die exsecari quempiam solitum, qui inter Gallos adscribebatur? Indicat Augustin. lib. 7. de Civit. Dei cap. 96. *Huic monstro nec Iani monstrositas comparatur. Ille in simulacris habebat solam deformitatem; ista in sacris deformem crudelitatem. Ille membra in lapidibus addita; hæc in hominibus perdita.* Lactantius lib. 1. cap. 21: *Ab isto genere sacrorum non*

minoris insanie iudicanda sunt publica illa sacra: quorum alia sunt matris Deum, in quibus homines suis ipsi virilibus litant; amputato enim sexu, nec viros se nec foeminas faciunt. Alia virtutis, quam eandem Bellonam vocant; in quibus ipsi sacerdotes non alieno, sed suo cruore sacrificant. Sectis namque humeris, & utraque manu districtos gladios exerentes currunt, efferuntur, insaniunt. In utrisque lacris, tam Bellonae, quam matris Deum, corpora sua lancinabant, & sanguinem mittebant; ut Tertullianus in Apologetico significat. Idem & in libro de Pallio, Bellonariorum fanaticam discursionem, de qua Lactantius, his verbis explicat: *quum ob diuersam affectionem tenebrica vestis, & tetrici supra caput velleris, in Bellonae montes fugantur?* Erant haud procul Carthagine, quantum suspicari licet, montes ita nominati; forte quod Bellonae, ac Bellonariis sacrati; in quibus insanis illis cursitationibus operabantur. Vnius horum mentio fit in Gestis purgationis Cæciliani & Felicis, quæ post Acta Collationis Carthagine habitæ, inter Catholicos & Donaristas, edita sunt: *Victor respondit: Fugeram hanc tempestatem: & si mentior per eam. Quum incursum pateremur repentina persecutionis, fugimus in montem Bellonae.* At Salmasius in Notis ad Tertullianum de Pallio pag. 320. negat vsquam legi montes ita dictos, & Interpretes irridet, qui horum rationem habuerint. Verba hic illius adscribam, ut quam verum sit Thucydideum illud dictum omnes intelligant, ἀμαθία μὲν θρασείς, ὀκνηροὶ δὲ τὸ λελογισμένον ἀπεργάζεσθαι. imperitia fieri temerarios ac præcipites homines, prudentia vero tardos & cunctatores. Belle, ait Salmasius, fecerunt eruditi commentatores, qui montes istos Bellonae tanquam scopulos aliquos vitauerunt. Illi cautiores: sed nos, ut audentiores, ita & fortasse feliciores, qui montes istos in planum redegimus. De Bellonae montibus, in quos fugarentur Bellonarii, nihil legisse bellos interpretes certo scio: nec me sane legere memini. Vides confidentiam: cui par inopia iudicii, dum pro his verbis, in Bellonae montes fugantur, scribi imperat, in Bellonae, mentis fugantur. Quod, inquit, indubitate verum est. Hic primus temeritatis gradus. Proximus est, quod hanc bonæ mentis inanem ariolationem in contextum impexit nouæ illius editionis, quam ex veteribus adornauit: ut ex eo cognoscas, quorsum euasura sit licentia, si per agnatos ac gentiles impune & effuse vagari Bellonariis istis Criticis liceat.

Ibid. D. lin. 3. ἐπὶ τέτοις Ἰλάεια) Hilaria in honorem matris Deorum VIII Kal. April. celebrata sunt, postridie eius diei, quo sanguis mittebatur; qui erat IX Kal. Tertull. in Apolog. In Calendario Herwartii eo die notatur, *Sanguen, dies Ægyptiacus.* De Hilaribus Macrobius lib. 1. Saturnal. cap. 21. Herodianus lib. 1. Lampridius in Alexandro; Vopiscus Aureliano; Damascius apud Photium Cod. CCXLII. col. 1054. edit. græcolat.

Pag. 172. D. lin. 7. ἦν ὁ Χαλδαῖος περὶ τὸν ἐπιάνθηα) Chaldaum istum scriptorem eundem esse puto, cuius de purgatione animarum sententiam Porphyrius affert apud Augustin. lib. 10. de Ciuit. Dei cap. 9. vbi de purgatione animæ per theurgiam, vel theurgicas teletas, siue consecrationes, hoc est, magiam, vel goetiam.

Pag. 173. A. lin. 9. Τελεῖται γὰρ περὶ τὸν ζυγόν) Duplex mysteriorum celebritas fuit. Nam alia maiora Boedromione peracta sunt, sub ipsum autumnalis æquinoctii tempus: alia minora Anthesterione, sub æquinoctium vernum; de quibus alibi scripsimus.

Ibid. C. lin. 12. καὶ ὁ τέτων ἐξάρχων) Hierophanta, qui mysteriis præerat, ab re vxoria penitus abstinebat. Hieron. contra Iouin. lib. 1. Vide Meursium in Eleusin. cap. 13.

Pag. 174. B. lin. 9. Τὰυτα ἀκηκῶς μινυειζόντων) Ad Christianos ista sine dubio pertinent, qui superstitiones istas castimonias traducebant: quorum e numero se fuisse aliquando fatetur.

Pag. 175. D. lin. 2. ἐρρίζωται δὲ ὡσπερ) Hic locus mendosus videtur; neque quid καλάμης vox istic faciat, satis apparet. Deesse nonnulla puto, quibus matris seminis mentio fiat; quod quidem καλάμη sustinet.

Pag. 176. A. lin. 7. μήλα μὲν, ὡς ἱερά) Significat ita mala in his sacris adhibita; uti vesci non liceret. Sane hæc amoris symbola sunt, & Matris Deum fabulæ hac ratione congruunt.

Ibid. C. lin. 1. Δοκεῖ δὲ ἔμοι γε δοιοῦν ἕνεκεν) Vide Porphyrium lib. 4. περὶ ἀποχῆς. Plutarchum Sympos.

Ibid. D. lin. 2. ὡς ἵππον Ῥωμαῖοι) Mense Octobri equus Marti sacrificabatur, qui October dictus. Vide Festum, & Plutarchum Quæst. Rom. Idem & Rubigalibus rutilam canem immolabant. Quod a d. VII Kal. Maias fiebat. Ovidius lib. 4. Fastorum:

Est canis; (Icarium dicunt) quo fidere moto

Tosta sitit tellus, præripiturque seges.

Pro cane sidereo canis hic imponitur aræ:

Et quare fiat, nil nisi nomen habet.

Festus: Rutilæ canes non procul a rubro colore immolantur, ut ait Ateius Capito; canario sacrificio pro frugibus, deprecanda seuitia causa sideris canicula. Plinii hac de re locus eximius est libro 18. cap. 29. Rubigalia, inquit, Numa constituit anno regni sui XI, quæ nunc aguntur ad VII Kal. Maji, quoniam tunc fere segetes rubigo occupat. Hoc tempus Varro determinat, sole tauri partem decimam obtinente; sicut tunc ferebat ratio. Sed vera causa est, quod post dies vndeuginti ab æquinoctio, per id quadriuum, varia gentium obseruatione, in IV Kal. Maji canis occidit, sidus est per se vehemens, est cui præoccidere caniculam necesse sit. Alludit ad canarium sacrificium, quod sub occasum caniculæ fiebat, ad procurandum sideris illius satis exitabilem afflatum. Huic ergo præoccidere caniculam oportet; hoc est, canem qui immolatur: non utique Procynis stellam, ut imperitissime scripsit Solinianus Exercitator. Sed vide Variarum nostrarum Dissertationum lib. 2. cap. 10. & lib. 7. cap. 1.

Pag. 177. C. lin. 1. τῶτον δὲ, ὡς χθόνιον) Huc ea pertinent, quæ a plerisque de suillo genere disputata sunt; quum rationem redderent, quare Iudæi, aliique, ab illis carnibus abstinerent. De quo Clemens Alexandr. lib. 3. Pædag. & Strom. 2. ac 3. Porphyrius lib. 1. περὶ ἀποχῆς falsam causam prodidit, quare Iudæi & Phœnices abstinerent: nimirum, quod apud illos sues non essent. Φοίνικες δὲ καὶ Ἰσραῖοι ἀπέσχοντο, ὅτι ἐδ' ὅλως ἐν τοῖς τόποις ἐφύετο. Sed falsitatem arguit historia illa porcorum, in quos dæmones immissi sunt; Matth. 8. Marci 5. Lucæ 8.

Pag. 180. C. lin. 1. καὶ τὸ βίβιν πέρας) Quam secundum voti illius sui exitum habuerit ineptissimus declamator, & perfidus apostata, euentus docuit. Nam sequenti anno, VI Kal. Iul. misere periit. Quare hoc epiphonema in Anglicano codice ad oram adscriptum erat: Ἀξίως ἐν τῷ τρόπῳ, καὶ τῆς εὐχῆς τὸν θεοσυγῆσιν βίβιν καλέσρεψας, ἀσεβῆσαι.